

STOORIN NAISASIAKKAIDEN KÄSITYKSIÄ
ASUNNOTTOMUUTEEN JOHTANEISTA SYISTÄ, NÄKEMYKSIÄ
STOORIN PALVELUISTA JA NIIDEN KEHITTÄMISTARPEISTA

Silja Pirkkalainen
Opinnäytetyö, kevät 2010
Diakonia-ammattikorkeakoulu,
Diak Etelä, Helsinki
Hoitotyön koulutusohjelma
Sairaanhoitaja (AMK)+
Diakonissan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Pirkkalainen, Silja. Stoorin naisasiakkaiden käsityksiä asunnottomuuteen johtaneista syistä ja näkemyksiä Stoorin palveluista ja niiden kehittämistarpeista.

Helsinki, kevät 2010. 47 sivua, 5 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Etelä, Helsinki. Hoitotyön koulutusohjelma. Sairaanhoidaja (AMK) +diakonissan virkakelpoisuus.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli saada selville Stoorin naisasiakkaiden käsityksiä omasta asunnottomuudestaan ja millaisiksi he näkivät Stoorin palvelut sekä minkälaisia näkemyksiä heillä oli Stoorin kehittämistarpeista.

Tämä laadullinen tutkimus toteutettiin teemahaastattelun avulla keväällä 2009. Tutkimuksessa haastateltiin päiväkeskus Stoorin kahdeksaa eri-ikäistä naisasiakasta. Aineisto analysoitiin aineistolähtöisellä sisällönanalyysillä.

Tulosten mukaan asunnottomuuteen johtavia tekijöitä olivat yllättävät ja vaikeat elämäntilanteet. Tuloksista löytyi kaksi pääluokkaa: elämäntilanteet ja sosiaaliset suhteet. Stoorin palvelut koettiin hyviksi ja henkilökunnan apua ja tukea erilaisissa vaikeissa elämäntilanteissa arvostettiin. Stoorin yhteisöllisyyden koettiin tukevan omaa hyvinvointia. Toiveena haastatelluilla oli Stoorin aukioloaikojen pidentäminen.

Tutkimusten perusteella naisten asunnottomuus on monien vaikeuksien ja tapahtumien lopputulos. Vaikeuksien kasautuessa, naisten oli vaikea selvittää ja hoitaa tärkeitä asioita. Tulosten mukaan varhainen puuttuminen ja puheeksi ottaminen voivat toimia ennaltaehkäisevinä ja voimaannuttavina keinoina puuttua asunnottomuuteen. Toiminnan olisi oltava systemaattista ja ulottua neuvolasta työterveyshuoltoon ja terveyskeskukseen. Myös diakoniatyöntekijällä on mahdollisuus vaikuttaa kohdatessaan ihmisiä työssään. Stoorin yhteisöllisyydellä on tärkeä merkitys naisille: he saavat siellä apua ja tukea henkilökunnalta sekä toisiltaan. Stoorin järjestämä toiminta naisille oli pidettyä ja niiden toivottiin jatkuvan.

Asiasanat: asunnottomuus, kodittomuus, syrjäytyminen, huono-osaisuus, laadullinen tutkimus, sisällön analyysi.

ABSTRACT

Silja Pirkkalainen.

The Experience of Homeless Women on Stoori and Their Opinions on the Reasons for Losing Their Homes. 47 p., 5 appendix. Language: Finnish. Helsinki. Spring 2010.

Diaconia University of Applied Sciences, Degree Programme in Nursing/Option in Diaconal Nursing. Degree: Nurse.

The main purpose of this research was to investigate why the women had lost their homes and were now living in the street. Stoori, a drop-in centre for marginalized people or those in danger of becoming marginalized, is willing to improve their services and this study aimed at helping Stoori with the preventive work. The second purpose was to study the women's experience of Stoori, and its services' suitability for them as well as their suggestions for possible improvements.

The data collection method was a thematic interview. The data was collected in spring 2009. The interviews were transcribed and analyzed by content analysis. Eight women participated in the interview. After the analysis, the data were interpreted and reported.

The results of the study indicated that there were no simple reasons for homelessness. Most women of the study had lost their homes due to the divorce. The ex-partner had stayed in the apartment and the woman was forced to leave. In several cases drug and alcohol debts were paid from rental money. Other reasons mentioned were a family member's suicide, alcohol and drug abuse, domestic violence and own free will. One of the women claimed not to be homeless. Besides the reasons mentioned above, these women discussed their mental illnesses and their children being in custody. The women were satisfied with the services and hoped for extended opening hours for Stoori. These women found Stoori to be their second home, a safe place with people who they can talk to and share their experiences.

Based on the results it seems that alcohol and drug abuse are major reasons to cause problems. Preventive health care and early interference could be the factors to help to avoid them.

Keywords: Homeless women, homelessness, marginalization, discrimination, alienation, exclusion.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 KESKEISET KÄSITTEET	6
2.1 Asunnottomuuden määrittely	6
2.2 Syrjäytyminen ja huono-osaisuus	8
2.2.1 Kun nainen syrjäytyy	9
2.3. Aikaisempia tutkimuksia naisista	11
3. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	12
3.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet	12
3.2 Tutkimusympäristö	13
3.3 Aineiston keruu- ja analyysimenetelmät	15
4 TULOKSET	18
4.1 Käsitteitä asunnottomuuteen johtaneista syistä	18
4.1.1 Elämänhallinta	18
4.1.2 Sosiaaliset suhteet	21
4.2 Näkemyksiä Stoorin toiminnasta ja palveluista	23
4.3 Kehitysehdotuksia Stoorin palveluille	25
5 POHDINTA	28
5.1 Tulosten tarkastelua ja pohdintaa	28
5.2 Työelämään soveltaminen	33
5.3 Luotettavuus	34
5.4 Eettiset kysymykset	36
LÄHTEET	38

LIITTEET

LIITE 1: Lausuntopyyntö

LIITE 2: Teemahaastattelurunko

LIITE 3: Tiedote tutkimuksesta

LIITE 4: Kirjallinen suostumus tutkimukseen osallistumisesta

LIITE 5: Aineiston analyysi

1 JOHDANTO

Asunnottomuus on yhteiskunnallinen ilmiö ja siinä korostuu syrjäytyneisyys ja marginalisoituneisuus. Jos ihmisellä ei ole asuntoa, jonne voisi perustaa kodin, ei hänellä ole edes edellytyksiä ihmisarvoiseen elämään. Kodin keskeiset arvot ovat turvallisuus – paikka jossa tuntee olonsa turvalliseksi, yksilöllisyys – paikka jossa voi peseytyä, nukkua ja syödä, yksityisyys - joka tuo autonomian, säilyttäminen – joka merkitsee omaa identiteettiä ja siihen liittyviä muistoja ja elämänhistoriaa. (SOCCAn ja Heikki Waris –instituutin julkaisusarja nro 13, 2007, 7.)

Suomessa oli vuonna 2008 noin 1494 asunnottomaa naista ja näistä Helsingissä asui noin 640. Perheitä ja pariskuntia asunnottomana on Helsingissä 130 ja koko Suomessa 299. Suurin osa asunnottomista asuu ulkona, tilapäisissä suojissa tai yömajoissa, laitoksissa tai ystävien, sukulaisten tai tuttavien luona. (Ara 2009, 3, 5; Pääkaupunkiseudun asunnottomien palvelujen kehittämissuunnitelma 2009.)

Helsingin Diakonissalaitoksen matalan kynnyksen päiväkeskus Stoorissa on pantu merkille, että asunnottomien naisten määrä on kasvanut huomattavasti. Aikaisemmin naisasiakkaat tulivat miehensä mukana, pariskuntana Stooriin, mutta nyt naiset tulevat yksin. Haastatteleamalla näitä naisia voisi luoda selvemmän kuvan tästä ilmiöstä. Tässä tutkimuksessa pyritään selvittämään Stoorin naisasiakkaiden käsityksiä asunnottomuuteen johtaneista syistä ja miten naiset näkevät Stoorin palveluista ja niiden kehittämistarpeista. Stoori oli tehnyt opinnäytetyö pyynnön Diakonia-ammattikorkeakouluun. Kiinnostuin aiheesta heti. Minua kiinnosti naisen elämä kokonaisvaltaisesti. Tämän tutkimuksen kautta saatavaa tietoa pystyn hyödyntämään myöhemmin ammatissani.

2 KESKEISET KÄSITTEET

2.1 Asunnottomuuden määrittely

Yleisessä suomalaisessa asiasanastossa (YSA) asunnottomuuden yhteyteen määritellään sosiaaliset ongelmat ja sen rinnakkaistermeinä mainitaan muun muassa asuntopula, huono-osaisuus, irtolaiset, katulapset, kodittomat, kulkurit ja syrjäytyminen (Lehtonen & Salonen 2008, 15). Asunto on tietty tila tai rakennus, jonka voi ostaa tai vuokrata ja kalustaa: sen hallintaan liittyy juridisia näkökohtia. Asunnottomuutta voidaan määritellä myös oleskelun kautta: asunnoton voi oleskella kadulla, metsässä, erilaisissa tilapäissuojissa, kodittomien asuntolassa ja yömajoissa. Muita asuinpaikkoja voi olla hoito-, huolto-, kuntoutus- ja ensikodit, sairaalat, vankilat sekä tuttavien ja sukulaisten soivat. Asunnottomien lukumäärä riippuu aina siitä, mitkä paikat mielletään asunnottomuutta vastaavaksi. Esimerkiksi muissa maissa ei asuntolassa elävää pidetä välttämättä asunnottomana. Perinteisen asunnottomuuden rinnalla Granfelt näkee uusasunnottomuutta, jota tyypillisesti edustavat naiset, nuoret, psyykkisesti sairaat, narkomaanit ja perheet. (Granfelt 1998, 46–56, 74; Lehtonen & Salonen 2008, 15, 20.)

Naisten asunnottomuutta on tutkittu melko vähän, vaikka asunnottomuus on ollut hyvin ajankohtainen aihe julkisuudessa. Tutustuin naistutkimuksista sellaisiin, jotka käsittelivät asunnottomuutta ja naisen huono-osaisuutta ja ovat oleellisia oman tutkimukseni kannalta.

Riitta Granfelt on tehnyt naisten kodittomuudesta lisensiaattityön 1991 ja väitöskirjan (1998), joista on julkaistu teokset *Asuntola naisen elämää* ja *Kertomuksia naisten kodittomuudesta*. Granfelt tutki väitöskirjassaan kodittomien naisten elämän psykososiaalisia kysymyksiä ja rakensi kuvaa naisten kodittomuudesta. Tutkimuksen tärkeimmät käsitteet ovat kodittomuus, marginalisaatio ja kiinnipitävä ympäristö. Tutkimuksessa oli mukana 21 naista

kolmesta eri asuntolasta, ja he olivat iältään 26 ja 54 vuoden välillä. Naiset olivat hyvin erilaisista oloista lähtökohdiltaan, osalla asunnottomuutta oli kestänyt kauemmin kuin toisilla. Monella oli eri-ikäisiä lapsia, jotka olivat huostaan otettuja tai jo aikuisia. Osalla välit lapsiin olivat katkenneet, osa piti yhteyttä heihin jatkuvasti. Naisilla oli myös takana monia rikkoutuneita avo- tai avioliittoja. Sukulaissuhteet olivat myös hyvin vähäiset, mutta useimmat kuitenkin pitivät yhteyttä äitiinsä. Tutkimuksessa Granfelt on tulkinnut naisten kertomuksia ja muistelmia ja koonnut niistä konstruoidun kertomuksen, metakertomuksen, kodittomuudesta.

Granfelt (1998, 54–55) määrittelee asunnottomuutta absoluuttiseksi, suhteelliseksi tai uudeksi asunnottomuudeksi. Absoluuttinen asunnottomuus on näkyvää metsissä, roskalaatikoissa, metsämajoissa, rappukäytävissä ja yömajoissa asustamista. Granfelt näkee nämä ihmiset usein syrjäytyneiksi, jotka elävät köyhyydessä. Perinteisesti heidät mielletään keski-ikäisiksi miehiksi, joilla on alkoholiongelma. Suurin osa heistä onkin miehiä: asunnon nainen mielletään vääristyneen stereotyyppiakuvan mukaisesti ”Kassi-Almaksi”, mikä korostaa heidän syrjäytyneisyyttään.

Granfeltin mukaan suhteellinen asunnottomuus jää osittain piiloon. Ihmiset elävät silloin laitos-, hoito- ja turvakodeissa tai tuttavien luona. Heillä voi olla myös tällöin oma asunto, mutta he eivät voi asua siellä. Syynä siihen voi olla vaikka väkivaltainen puoliso. (Granfelt 1998, 55, 74.)

Uutta asunnottomuutta edustavat naiset, nuoret, psyykkisesti sairaat, narkomaanit ja asunnottomat perheet. Kuva uusasunnottomista on siis päinvastainen kuin perinteinen absoluuttinen asunnon, joka on perinteisesti mielletty puistonpenkillä oleskeleviin miehiin. Väestörakenteen muutokset urbaanissa ympäristössä muokkautuvat tilanteiden mukaan. Narkomaanit tai psyykkisesti sairaat saattavat jäädä asunnottomille tarkoitettujen palvelujen ulkopuolelle, koska heille ei välttämättä haluta tarjota vapautuvia asuntoja. (Granfelt 1998, 55–56.)

Kodittomuus määritellään laajemmaksi kuin asunnottomuus: sillä on henki, kun taas asunnolla on hinta. Kodittomuus-sanassa on tietty tunnelataus, koti on perustettu tai luotu, sinne ikävöidään, siellä on mahdollisesti läheisiä. (Granfelt 1998, 47–49.) Kodittomuuteen liittyy erilaisia subjektiivisesti koettuja ominaisuuksia ja ne helposti liitetään tiettyyn konkreettiseen tilaan (Lehtonen & Salonen 2008, 15, 20).

Asunnottomuuden uhatessa lapset voidaan huostaanottaa. Granfeltin (1998, 119, 122, 124) tutkimuksessa tulee esille miten ahdistavia syyllisyyden ja häpeän tunteita se herättää naisissa. Äitiyden tunnetaan särkyneen kun vaikeuksien keskellä ei ole saanut hoidettua asioita kuntoon. Lapsi on saattanut merkitä viimeistä valoa ja toivoa naisen elämässä.

2.2 Syrjäytyminen ja huono-osaisuus

Syrjäytyminen kuvaa syrjään jäämistä, reunalla olemista, jostain hyvästä paitsi jäämistä. Siihen ajaudutaan tahtomattaan ja sillä nähdään olevan vahva sidos työmarkkinanäkökulmaan ja taloudelliseen eriarvoisuuteen. Syrjäytyneen nähdään menettäneen oman elämänsä hallinnan. (Granfelt 1998, 77–78). Syrjäytymiseen liittyy huono-osaisuuden kasautuminen. Syrjäytyminen antaa köyhyyttä laaja alaisemmin käsityksen sen vaikutuksista. Syrjäytyneen nähdään elävän yhteiskunnan reunalla. (Krok 2009, 24.)

Syrjäytymiseen voivat johtaa esimerkiksi sairaudet, mielenterveyden ongelmat: ihminen voi eristäytyä muista ihmisistä ja sulkeutua oman kodin seinien sisäpuolelle. Syynä voivat olla myös muut sairaudet, niistä johtuvat kivut tai liikuntakyvyttömyys tai häpeä. Syrjäytymistä voi kokea myös silloin, kun tulot riittävät vain niukkaan toimeentuloon: ihminen voi kokea jäävänsä paitsi jostain, mistä muut voivat nauttia. Esimerkiksi ylivelkaantuminen ja pienet tulot voivat aiheuttaa syrjäytymistä, silloin on vaikea osallistua tapahtumiin tai mennä jonnekin kun ei ole rahaa. Rahat eivät riitä ehkä edes matkalippuun. Koko arjen hallintaa vaikeutuu ja elämä kaventuu. (Krok 2009, 187.)

Sosiaali- ja terveysministeriön vuoden 2002 raportin mukaan, vakavasti syrjäytyneitä on arvioitu olevan 45 000. Suomalaisista on noin vajaa 200 000 köyhiä, 500 000 saa toimeentulotukea, pitkäaikaistyöttömiä on 100 000 henkeä ja ylivelkaantuneita talouksia on noin 130 000. Ylivelkaantumisen kierteeseen joutuvat helpoimmin pienituloiset, työttömät ja yksinhuoltajat. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan keskeiset muutokset kuten yleinen taloudellinen kehitys, globalisaatio, teknologinen kehitys, työllisyys sekä väestöllinen ja alueellinen kehitys, vaikuttavat väestön terveyteen ja sosiaalisiin oloihin. (Kainulainen 2002, 176–179, 181, 183.)

2.2.1 Kun nainen syrjäytyy

Kadulla asuvan naisen identiteetti on ristiriidassa perinteisen identiteetin kanssa. Naiseus ja naisellisuus ovat biologista, roolia, identiteettiä ja opittua. Se ei määrää naisen kohtaloa, mutta se miten nainen suhtautuu itseensä määrittää sitä miten muut suhtautuvat häneen. Syrjäytyessä naisellisuuden ihannekuva, jota media ja elokuvat korostavat, särky. Epänaisellista on tupakointi, liiallinen alkoholinkäyttö, kiroilu ja rikollinen elämä. Naisellinen ulkonäkö yhdistetään seksuaalisuuteen. Ulkona asuvan, syrjäytyneen naisen ulkomuoto puhuu kovan elämän puolesta. Positiivisesti itsensä suhtautuva nainen nimeää helpommin itsensä naiseksi. Naiseuteen liittyvät meikkaaminen, tyyli ja pukeutuminen sekä heteroseksuaaliset suhteet. (Pirinen 2001, 147, 154; Nikunen 2001, 179; Ronkainen 2001, 77.) Syrjäytyneen naisen on luovuttava tästä naiseuden osasta. Ahdas taloudellinen asema estää naista hankkimasta niitä hyödykkeitä, joilla hän voi pitää tätä kuvaa yllä. (Krok 2009, 188.)

Naisen asema mielletään vahvasti kotiin ja äitiyteen. Avioliitto ja perhe ovatkin tärkeä osa naisen elämänkaarta. Nainen voi tuntea äitiyden olevan osa omaa identiteettiään. Naista määritellään usein perheroolin kautta: äitinä, vaimona tai tyttärenä. Naisen odotetaan jäävän kotiin hoitamaan lapsia, mutta pian kuitenkin palaavan työmarkkinoiden käytettäväksi. (Krok 2009, 66.) Perheidylli ja haaveet

voivat sortua perheväkivallan takia, jolloin voi olla turvallisempaa lähteä yhteisestä kodista (Garnfelt 1998, 54–56, 74).

Äitiyttä mielletään täydellisen hyväksi ja lapsen parasta ajattelevana. Krok havaitsi tutkimuksessaan, että naiset mielsivät äitiyden muiden ihmisten odotusten kautta. Äitiyttä määritellään kaikki voipaisena voimana, joka kirkkaasti jaksaa rakastaa ja hoitaa lasta kokonaisvaltaisesti. Täydellisen äitiyden vaatimusta on lähes mahdotonta täyttää. Naiset voivat kokea syyllisyyttä ja häpeää itseään kohtaa. Naisten tekoja arvioidaan suhteessa heidän velvollisuuksiin vaimoina ja äiteinä tai kunniallisina naisina. Syrjäytyneen naisen voimavarat voivat olla heikot hoitaakseen äitiyttään haluamallaan tavalla. (Krok 2009, 70–71, 78.)

Naiseus ja naisellisuus sisältävät paljon normeja, joita muovaavat kansalliset, kulttuuriset, etniset, yhteiskunnalliset, seksuaaliset sekä sukupolvienväliset erot. Väkivalta, raiskaus, naiskauppa, pakkoprostituutio ja ruumiillinen tai henkinen kuritus voivat laukaista naisinhon, jolloin nainen tarkoituksella peittää ja hävittää naisellisuuttaan. Kulttuuri voi esittää myös miten naiseuteen ja naisen ruumiiseen suhtaudutaan. Jo se mitä nainen edustaa voi aiheuttaa poikkeuksen symbolisesta järjestyksestä, se nähdään uhkana ja se voi toimia laukaisijana parisuhdeväkivallalle. Naista jopa syytetään siitä, jos hän joutuu rikoksen uhriksi sopimattomissa tilanteissa. Kyse on naiseuden asettamista rajoista, oikeuksista ja velvollisuuksissa ihmissuhteissa. (Lempiäinen 2001, 37; Ronkainen 2001, 65–66, 79, 86; Nikunen 2001, 182.) Granfelt (1998, 71, 124–125) tuo esille, että juuri naisen asunnottomuus rikkoo perinteisiä naiseuden normeja ja lasten huostaanotto äitiyden normeja. Lasten menettäminen voi viedä naiselta elämän tarkoituksen.

Naista on pidetty väkivallattomana, ja jonka aggressio purkautuu epäsuorana. (Nikunen 2001, 183.) Kadulla asuvan naisen elämään kuuluu kova päihteidenkäyttö, joka saattaa johtaa väkivaltaisuuksiin. Päihteidenkäyttö madaltaa kynnystä turvautua väkivaltaan. Päihteiden alaisena nainen voi helpommin itse joutua väkivallanuhriksi. (Alkoholi ja väkivalta –työryhmä 2005,

20, 27–31.) Jatkuvan väkivallan kokeminen vääristää käsitystä omasta itsestä ja omasta ruumiista. (Granfelt 1998, 157.)

2.3. Aikaisempia tutkimuksia naisista

Naisten asunnottomuutta on tutkittu melko vähän. Valitsin naistutkimuksista sellaiset, jotka käsittelivät asunnottomuutta ja naisen huono-osaisuutta. Rajasin tutkimukset seuraaviin kolmeen, koska nämä tutkimukset ovat oleellisia oman tutkimukseni kannalta.

Riitta Granfelt on tehnyt naisten kodittomuudesta lisensiaattityön 1991 ja väitöskirjan (1998), joista on julkaistu teokset *Asuntola naisen elämää* ja *Kertomuksia naisten kodittomuudesta*. Itse keskityin Stoorin naisasiakkaiden käsityksiin omaan asunnottomuuteen johtaneista syistä, millaisia näkemyksiä heillä on Stoorin palveluista ja niiden kehittämistarpeista.

Anni Vanhala (2005) on tutkinut väitöskirjassaan asuntolan asiakkuutta ja hän on haastatellut asuntolassa asuvaa 11 naista. Haastattelujen lisäksi hän käytti erilaisissa keskusteluissa käytyä ja naisten yhteydenotosta muodostunutta materiaalia hyväkseen. Vaikka Vanhala on paneutunut asuntolan asiakkuuteen, hänen tutkimuksessaan nousee hyvin esille naisten asunnottomuuden eri syyt.

Olen tutustunut myös Suvi Krokin (2009) väitöskirjaan ”Hyviä äitejä ja arjen pärjääjiä. Yksinhuoltajia marginaalissa”. Krok haastatteli 12 yksinhuoltaja äitiä, joista yhdeksälle hän teki uusinta haastattelun. Krokin tutkimus käsittelee sitä miten vähävarainen yksinhuoltajaäiti näkee arjen. Tarkastelen hänen tuloksiaan miten nainen selviytyy eläessään marginaalissa.

3. TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoitteet

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kuvata Helsingin Diakonissalaitoksen matalan kynnyksen periaatteella toimivan päiväkeskus Stoorin naisasiakkaiden käsityksiä asunnottomuuteen johtaneista syistä. Lisäksi tarkoituksena on kartoittaa asiakkaiden näkemykset Stoorin palveluista ja niiden kehittämistarpeista. Tätä tietoa voidaan käyttää Stoorin palvelujen kehittämisessä.

Tutkimuskysymykset olivat:

Mitä käsityksiä Stoorin naisasiakkailta on asunnottomuuteen johtaneista syistä?

Mitä näkemyksiä Stoorin naisasiakkailta on Stoorin palveluista?

Miten naisasiakkaat haluaisivat kehitettävän Stoorin palveluja?

Tässä tutkimuksessa aineistonkeruumenetelmänä käytettiin teemahaastattelua, joka tehtiin yksilöhaastatteluina. Analyysimenetelmänä käytettiin laadullista sisällönanalyysiä. Olin suunnitellut Stoorin lähiesimiehen, sairaanhoitaja Sanna Häkkilän kanssa, että vierailisin kevään 2009 aikana päiväkeskus Stoorissa. Vierailujen aikana oli tarkoitus tutustua naisasiakkaisiin etukäteen, ja kertoa heille tästä tutkimuksesta. Asiakkaiden oli kenties helpompi kertoa elämästään, kun olin jo hiukan tuttu. Haastattelut toteutuivat kesäkuun alussa. Haastattelut nauhoitettiin nauhurilla, kaikki haastateltavat suostuivat siihen. En sopinut erikseen mitään aikoja naisten kanssa, vaan heidän tullessa Stooriin haastattelin heitä spontaanisti heille niin sopiessa. Heille on vaikeaa pitäytyä jossain aikataulussa, kun ei tiedä edes missä viettää yönsä. Luotin siihen, että

Stoorin kanta-asiakkaana he viettävät siellä uskollisesti aikaansa tai ainakin palaavat tietyin väliajoin sinne syömään tai lepäämään.

3.2 Tutkimusympäristö

Helsingin Diakonissalaitoksen Stoori on vuonna 1996 avattu päiväkeskus. Se sijaitsee kauppakeskus Itäkeskuksen vieressä. Stoori on niin sanottu matalan kynnyksen kohtaamispaikka syrjäytyneille, päihteidenkäyttäjille, kodittomille ja niille joiden elämä on pahiten uhattuna. Stoorin tilat ja palvelut on suunniteltu juuri heidän tarpeitaan varten. Stoori toteuttaa sekä kehittää uusia sosiaalityön malleja. Palvelut on suunnattu erityisesti niille, jotka eivät välttämättä saa muualta apua. Keskeistä on inhimillisten kärsimyksen lieventäminen ja haittojen vähentäminen. Stoorin henkilökunta koostuu sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisista. Stoorissa työskentelee kaksi sosionomia, yksi lähihoitaja, yksi kahvilatyöntekijä ja yksi sairaanhoitaja. Stoorin työtä ohjaa kristillinen lähimmäisenrakkaus ja siitä johdetut arvot eli ihmisarvo, oikeudenmukaisuus ja yhteisöllisyys. Stoorin toimintaa rahoittavat Helsingin kaupunki ja Raha-automaattiyhdistys. (Törmä & Huotari 2005; Stoori 2008.)

Stoorin työtä ohjaavat Diakonissalaitoksen arvot, esimerkiksi ***lähimmäisyys***. Se merkitsee sitä, että toimintaa ohjaavat kristillinen lähimmäisenrakkaus ja etiikka. Jokaisen asiakkaan tarpeisiin pyritään aidosti vastaamaan. ***Uudistuminen*** tarkoittaa elinvoimaisena säilymistä. Se vaatii jatkuvaa toiminnan kehittämistä ja uudistamista. ***Vastuu ihmisistä ja yhteiskunnasta*** merkitsee sitä, että toiminnalla tähdätään ihmisten hyvinvoinnin edistämiseen tässä yhteiskunnassa, mutta myös maailmanlaajuisesti. Arvoihin liittyy myös ***oman historian arvostaminen***. (Helsingin Diakonissalaitos 2009.)

Haastattelujen aikaan Stoori oli avoinna maanantaista keskiviikkoon kello 9–16 sekä torstaista lauantaihin kello 9–14. Stoorissa on mahdollista peseytyä, levätä rauhassa erillisessä huoneessa ja pestä omia vaatteita sekä myös saada puhtaat vaihtovaatteet ylleen. Stoorissa on tarjolla kahvia, puuroa, leipää sekä päivittäin lämmin ateria edullisesti. Päivän lehti, televisio, radio, puhelin ja

tietokone ovat myös asiakkaiden käytössä. Lisäksi on mahdollista saada sairaanhoitajan, lääkärin ja sosiaalityöntekijän palveluja. Stoorista saa terveysneuvontaa ja silloin on mahdollista neulojen ja ruiskujen vaihto, hiv-testaus, hepatiittirokotukset ja palveluohjaus. Asiakkaita ohjataan katkole tai huumevierotukseen vain, jos asiakas itse toivoo päästä päihteistä eroon.

Stoorin sääntöjä ovat, että jokainen saa olla oma itsensä ja siellä on mahdollisuus olla rauhassa, nukkua rauhassa erillisessä huoneessa. Tavaroita voi jättää säilytykseen lukulliseen tilaan. Tupakointi on sallittua vain siihen varatussa erillisessä tilassa tai ulkona. Uhkaavasti tai väkivaltaisesti käyttäytyvä henkilö poistetaan Stoorin tiloista ja tarvittaessa voidaan myös kutsua vartija paikalle. Jos asiakkaalla on useita poistoja tai hän ei noudata Stoorin sääntöjä, hän voi joksikin ajaksi saada kiellon tulla Stooriin. Se voi kestää muutamasta päivästä viikkoon. Porttikieltoja asetetaan vain äärimmäisissä tilanteissa, jos muu ei auta, koska näillä ihmisillä ei ole muuta paikkaa olla, mutta kaikilla heillä tulisi olla turvallinen olo Stoorissa. Stoorin sisätiloissa saa olla päihtyneenä, mutta päihteiden käyttö sisätiloissa on kielletty. Kaikki tarjottavat palvelut ovat myös silloin käytössä. (Stoori 2009.)

Stoori tekee yhteistyötä seurakunnan kanssa. Stoorissa vietetään muistotilaisuutta aina jonkun stoorilaisen kuollessa. Muutaman kerran vuodessa Stoorilaisille järjestetään messu kirkossa ja saunaretkiä sekä Stoorissa viikoittaisia toimintatuokioita, joissa ulkoillaan, leivotaan ja lauletaan. (Häkkinen 2009.)

Ollessani Stoorissa pistin merkille, että tunnelma vaihteli rennon rauhallisesta melko rauhattomaan ja äänekkääseen, riippuen siitä kuinka paljon ihmisiä oli paikalla ja miten päihtyneitä he olivat. Ruoka-aikoina ihmisiä oli eniten paikalla. Naisia käy Stoorissa päivittäin noin 10–20, kun kaikkia kävijöitä vuorokaudenaikana on noin 70–80. Stoorilaiset koostuivat niistä jotka olivat koolle siellä päivittäin ja niistä jotka kävivät harvemmin.

Naisten tukipiste Salli muuttaa Stooriin vuoden 2010 alussa. Samalla kaksi Sallin työntekijää, yksi lähihoitaja ja yksi sosiaaliohjaaja, siirtyvät

työskentelemään Stoorin tiloihin. Tarkoituksena heillä on kehittää naistyötä. (Häkkiä 2009.)

3.3 Aineiston keruu- ja analyysimenetelmät

Laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus on tieteellisen tutkimuksen menetelmämalli. Laadullisella tutkimuksella pyritään hahmottamaan tutkittavan asian laatua, ominaisuuksia ja merkityksiä kokonaisvaltaisesti. Tässä tutkimuksessa sillä pyritään selvittämään asunnottomien naisten omia käsityksiä asunnottomuuteen johtaneista syistä, näkemyksiä Stoorin palveluista ja niiden kehittämistarpeista. Laadullinen tutkimus sisältää monenlaisia erilaisia traditioita, lähestymistapoja ja aineistonkeruu- ja analyysimenetelmiä eri kohteiden tutkimiseksi. Se ei ole pelkästään jonkun tieteenalan tutkimusote tai vain tietynlainen tapa tutkia. (Alasuutari 1994, 30–34, 74–75; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 151–157.)

Laadulliselle tutkimukselle ominaista on, että tutkimusaineistoa havainnoidaan ja tarkastellaan yhden tai muutaman näkökulman tai kysymyksen kautta. Laadullisessa tutkimuksessa korostetaan, että todetut ilmiöt esiintyvät vain tutkitussa tai sen kaltaisessa ympäristössä. Sillä saadaan tutkimuksesta myös elävä, moniulotteinen ja rikas kuva. Esimerkiksi tässä tutkimuksessa sen avulla voidaan kuvata miten joku reagoi ja minkälainen tunnelma haastattelutilanteessa oli. (Alasuutari 1994, 30–34, 74–75.)

Anoin tutkimuslupaa Diakonissalaitoksen eettiseltä toimikunnalta (liite 1). Tein haastattelut alkukesästä 2009, saatuani tutkimusluvan. Tässä tutkimuksessa aineistonkeruumenetelmänä käytin teemahaastattelua, joka tehtiin yksilöhaastatteluina. Haastattelut nauhoitettiin. Teemahaastattelu sopii hyvin, kun aiheet ovat emotionaalisesti arkoja tai kun halutaan selvittää asioita, joita haastateltava ei ehkä ole vielä tiedostanut. Haastattelussa käytetään hyväksi sitä, että ihmiset ovat oman elämänsä asiantuntijoita. Teemahaastattelussa aihepiirit olivat etukäteen määrättyjä ja ne oli muotoiltu muutamaksi kysymykseksi (liite 2). (Hirsjärvi, & Hurme 1995, 35–36.)

Teemojen aiheet olivat lähtöisin Stoorin tarpeista ymmärtää asunnottomuuteen johtaneita syitä ja sitä kautta kehittää palveluja. Teemat olivat Stoorin naisasiakkaiden käsityksiä asunnottomuuteen johtaneista syistä sekä asiakkaiden näkemykset Stoorin palveluista ja niiden kehittämistarpeista. Kysymyksillä ei ollut kuitenkaan tarkkaa muotoa eikä järjestystä kuten strukturoiduilla kysymyksillä. Se loi edellytykset kaksisuuntaiselle vuorovaikutukselle, ja kysymyksiin voitiin tarvittaessa palata uudelleen ja tarkentaa vastauksia. Teemarungon tehtävä oli varmistaa, että suunnitelluista teemoista keskusteltiin, vaikka kertomukset rönnylisivätkin. Etukäteistapaaminen edesauttoi keskustelun vapautunutta ja luontevaa tunnelmaa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 48–50, 193, 197–199; Eskola & Vastamäki 2001, 24–27.)

Keräsin aineistoa Stoorissa kahdeksan päivän ajan. Esitin Stoorissa aikaa viettäville naisille mahdollisuutta osallistua tutkimukseen esittelemällä itseni ja kertomalla mitä haastattelulla haetaan. Jaoin naisille tiedotteen tutkimuksesta (liite 3). Lähestyessäni asiakasta minulla ei ollut etukäteistietoa, oliko hän asunnoton vai ei. Haastatteluihin osallistui yhteensä kahdeksan naista. Haastattelut kestivät noin viidestä minuutista tuntiin. Pisimmissä haastatteluissa naiset kertoivat vuolaasti omasta elämästään, lyhimmissä he jokseenkin vain vastasivat kysymyksiin. Haastatellut allekirjoittivat kirjallisen suostumuksen tutkimukseen osallistumisesta (liite 4). Haastattelut tapahtuivat erillisessä toimistohuoneessa. Aloitin materiaalin litteroinnin saatua ensimmäisen haastattelun. Muutamaa haastattelua oli vaikea litteroida, koska kertomus ei ollut johdonmukainen, vaan poukkoili epäloogisesti asiasta toiseen ja puhe oli kohdin epäselvää.

Kukaan täysin alkoholin vaikutuksenalaisena ei osallistunut haastatteluun. Ensimmäisen haastattelun sain jo toisena päivänä Stoorissa ollessani. Jotkut naiset osallistuivat haastatteluun hyvin mielellään, osa halusi palata asiaan myöhemmin ja joku palasikin. Ymmärsin heti alussa, ettei naisten kanssa voi sopia mitään tarkkaa päivää tai aikaa, koska he itsekään eivät välttämättä tiedä missä silloin ovat ja missä kunnossa. Tarjosin uutta mahdollisuutta osallistua

haastatteluun niille naisille, jotka olivat siellä joka päivä ja jotka olivat alussa kieltäytyneet, ja niille jotka halusivat palata myöhemmin asiaan. Osa Stoorissa olleista naisista ei halunnut osallistua haastattelun.

Analyysimenetelmänä käytin laadullista sisällönanalyysiä, koska se sopii hyvin myös täysin strukturoimattoman aineiston analysointiin. Sillä pyritään kuvaamaan haastattelun sisältöä sanallisesti ja luomaan sanallinen ja selkeä kuvaus tutkittavasta ilmiöstä. Sisällönanalyysillä pyritään järjestämään aineisto tiiviiseen ja selkeään muotoon. Selkiytetyn aineiston pohjalta nousevat johtopäätökset, jotka perustuvat loogiseen päättelyyn ja tulkintaan. Käsiteltäessä aineistoa se puretaan osiin ja kerätään käsitteittäin uudeksi, loogiseksi kokonaisuudeksi. Esimerkiksi osat voivat olla sanoja tai niiden yhdistelmiä tai lauseita tai jopa niistä nouseva ajatus. Tuloksiin liitetään empiirisestä aineistosta muodostettu malli, käsitejärjestelmä, käsitteet tai aineistoa kuvaavat teemat. Luokittelujen pohjalta muodostetut käsitteet tai kategoriat ja niiden sisällöt esitetään myös tuloksissa. Johtopäätöksiä tehtäessä on nähtävä kokonaisuudet tutkittavien näkökulmasta. (Tuomi & Sarajarvi 2002, 97.)

Heti ensimmäisen haastattelun jälkeen aloitin aineiston litteroinnin. Analyysi vaiheessa jouduin monta kertaa palaamaan aineistoon ja tarkastelemaan kriittisesti tutkimuskysymysten kautta vastauksia. Luettavuutta helpottamaan nimesin naiset uudelleen, jotta voisin käyttää nimeä tuloksissa eikä heitä tunnistettaisi nimen perusteella. Etsin vastauksia aina kysymys kerrallaan jokaisen naisen haastatteluosioista. Kokosin löytämäni vastaukset yhteen ja yhdistin samanlaiset syyt yhteen. Yksinkertaistin lauseet yhtenäisiksi, joista tuli alakategorioita ja niistä nousivat yläkategoriat. Esimerkiksi: OMA VALINTA: tavaran paljous; lähti itse asuntolasta; luopunut asunnosta, kun muuttanut miehen luokse. Yläkategorioille muodostin niitä kuvaavat pääluokat, niitä muodostui kaksi: elämänhallinta ja sosiaaliset suhteet. (liite 5).

4 TULOKSET

4.1 Käsityksiä asunnottomuuteen johtaneista syistä

Olen jaotellut vastaukset kahteen eri pääluokkaan: elämänhallintaan ja sosiaalisiin suhteisiin. Naisten kertoessaan käsityksistään asunnottomuuteen huomaa, että asunnottomuuteen ei ole yhtä selvää syytä. Myös nämä eri osiot ovat kietoutuneina toisiinsa, niitä lukiessa voi tulla vaikutelma, että asiaa on jo käsitelty edellä. On myös huomioitava se, että naisilla on ollut useampia asunnottomuus jaksoja ja niiden myötä erilaisia kokemuksia asunnottomuuteen johtaneista syistä.

4.1.1 Elämänhallinta

Elämänhallinnalla tarkoitetaan ihmisen pyrkimystä selviytyä ja pärjätä. Sitä voi kuvata ulkoisella tai sisäisellä käyttäytymisellä. Sisäisellä elämänhallinnalla tarkoitetaan ihmisen havaintoja, mielikuvia ja tunteita. Ulkoisesta elämänhallinnasta muodostuu käyttäytyminen, jota ohjaavat edellä esitetyt käsitteet, sen mukaan mitä ne merkitsevät kyseiselle henkilölle. Käyttäytymistä ohjaa myös käsitys itsestä, itsetunto ja persoonallisuus. (Hietaniemi 2004, 26.)

Elämänhallintaan olen liittänyt elämäntavan, päihdeongelman, talouden ja arjen vaikeudet. Tutkiessani vastauksia eri osa-alueiden näkökulmasta, näkisin tämän alueen koskettavan kaikkia haastatteluun osallistuneita naisia.

Kolme naista kertoo asunnosta luopumisen olleen oma valinta. Yksi heistä oli muuttanut miesystävän luokse asumaan. Toinen heistä oli itse irtisanonut asunnon, mutta ei kertonut syytä siihen. Kolmas naisista kertoo, että hän oli halunnut luopua asunnosta, koska tunsi, että hänen ympärillään on liikaa turhaa tavaraa. Nainen kertoo jättäneensä vapaaehtoisesti taakseen kaiken: omakotitalon ja omaisuutensa.

Tiina: Mies oli töissä ja ahnehti niitä töitä liikaa. Nii, mä näin sellasen ohjelman televisiosta, se väitettiin, että Helsingissä jossain. Mä olin sitä ennen noin kaks kertaa käynyt Helsingissä. Joku sillan alla asuu sellanen porukka, joka oikein paskanen porukka ja paistaa makkaraa nuotiolla. Nuotiolla makkaraa. Oikein paskasia äijiä, kauheet parrat, paskasia äijiä. Juo tuulilasin pesunestettä. Mä tiesin, ku meillä oli auto, että se on tuulilasin pesunestettä. Ne ryyppää sitä, niillä on kauheen hauskaa. Minä ajattelin, että minä halun tutustuu tohon porukkaan.

Taloudellinen niukkuus liittyy päihdeongelmiin ja taloudellisiin vaikeuksiin. Taloudellinen niukkuus ja elämän hallinnan puute synnyttivät velkoja, jotka johtivat vuokran maksamatta jättämiseen. Päihteiden käyttö voidaan nähdä liittyvän asunnottomuuteen. Haastatteluista ilmenee, että useimmalla on ollutkin päihteiden käyttöä jo ennen asunnottomaksi joutumista. Kolme naista sanoo näkevänsä päihteiden käytön olleen syynä asunnottomuuteen. Yksi heistä lisää sen, että rahat ovat käytetty alkoholiin. Haastatteluista ilmenee, että kolmella heistä on jäänyt velkoja päihteistä.

Irmeli: Opinnot. Mä sanoin sen sopimuksen irti.

Miten sä jouduit pois sieltä Sillanpirtistä?

(näytti kädellä, että oli juonut)

Päihteiden käyttö aiheutti monelle naiselle velkoja, joita taas naisten mukaan maksettiin vuokratrahoista. Yksi heistä kertoo miesystävän nostaneen vuokratrahoja tililtä ja niin olivat vuokrat jääneet maksamatta. Yksi naisista totesi, että kaikesta muusta voi tinkiä, mutta ei päihteistä, vaikka se uhkasi asunnosta pois joutumista. Kolme naista kertoo siitä, että omia tai puolison päihdevelkoja on maksettu vuokratrahoilla, mikä on taas johtanut siihen, ettei ole ollut rahaa maksaa vuokraa.

Marja: Jäin huumevelkaa. Mä jouduin maksaa vuokrasta sen. Sit mä jouduin pidätetyksi Pasilaan murhasta. Nii tota, sit, sit jäi taas vuokrat maksamatta.

Kaksi naista mainitsee siitä, että oli joutunut asuntolasta pois alkoholin käytön takia. Huumevelkaa on maksettu sitten vuokratuloista. Krok (2009, 29) viittaa myös omassa tutkimuksessaan marginaalissa elävien naisten kyvyttömyyteen hoitaa arkiaskareita.

Yksi naisista kertoo haastattelussa päihteidenkäytön kuuluneen tavalliseen elämäntapaan jo nuoresta asti. Helena, joka kertoi lähteneensä kotoaan jo kolmetoistavuotiaana, kertoo rakastuneensa heti katuun. Kadulla hän oppi kovan päihteiden käytön.

Helena: Mä olin 13-vuotias ku mä tulin Helsinkiin ekan kerran. Mä kokeilin, mä niin ku imppasin lakkaa ja gammaa ja näin. Sitten mä pidin 20 vuotta tauon, ku musta tuli äiti, nii mä en tullu stadii ollenkaa.

Haastatellut naiset määrittävät asunnottomuuden eri tavalla, esimerkiksi asuntolassa asuminen ei ollut välttämättä heidän mielestä asunnottomana oloa.

Sä sanoit, et sä oot viikon ollu asunnoton?

Irmeli: Joo viikon. Mä olin Sillanpirtin hoitokodissa, olin siellä 4,5 kk. Ja nyt en oo enää.

Oletko aikasemmin ollu asunnoton?

Irmeli: Itse asiassa en. En oo ollu koskaa. Tää oli aika ikävä yllätys mulle. Mä kävin tänään nii ku Assossa. Mulle sanottii, et ei oo mitää naisille asuntola paikkoja. Mä en pääse asuma mihkää. Mä oon täysin kadulla nyt. Ihan totta.

Asunnottomuuteen johtavana syynä koetaan olevan kymmenen vuotta sitten yliopistossa keskeytyneet opinnot. Irmeli kertoo olleensa viikon asunnoton, koska oli juomisen takia joutunut Sillanpirtistä pois. Sillanpirtissä hän kertoo asuneensa neljä ja puoli kuukautta. Sitä ennen Irmeli sanoi olleensa vuokralla. Kysyessäni joutuiko hän lähtemään sieltä, hän totesi vain, että ei, hän vain

sanoi sopimuksen irti. Hän tuntui olevan melko haluton jatkamaan keskustelua aiheesta. Kysyin kuitenkin vielä häneltä, eikö hän halunnut olla siellä. Hän vastasi vain, että ei. Irmeli totesi, että Assosta oli hänelle ilmoitettu, että hänelle ei ole antaa asuntolapaikkaa ja että hän on nyt ihan kadulla.

4.1.2 Sosiaaliset suhteet

Sosiaaliset suhteet kappale kuvaa miten läheisen kuolema ja miesystävien väkivaltainen käytös on johtanut asunnottomuuteen. Asumiseen liittyy sääntöjä ja ohjeita, joita esimerkiksi vuokralaisena tulisi noudattaa. Sääntöjen rikkominen tai noudattamatta jättäminen voi pahimmillaan johtaa häätöön.

Kotona tapahtuva väkivalta voi ajaa asunnottomuuteen kun maailma turvallisin paikka menettää merkityksensä. Kirsi kertoi joutuneensa lähtemään kotoaan pois jo 15-vuotiaana.

Kirsi: Sit mä tapasin sen XXX:n, joka hakkas mua kirveellä. Sit mä lähin sielt kävelee. Mä oon ollu aika kiertolainen. 15–vuotiaana nii lähin himasta helvettii sen takii, ku mun isä hakkas mun äitii ja mä meinasin tappaa sen äijän. Sen takia ku se kävi äitiin kiinni. Se raiskas mut ku mä olin 9–vuotias. Mä olin nukkumassa, mä heräsin siihen, ku se oli väkertämässä mun päällä.

Kolme naista kertoivat miesystävänsä väkivaltaisuuden aiheuttaneen häädön asunnosta. Ilmeni myös miesystävän tuhonneen omaisuutta väkivaltaisella käytöksellä. Yksi naisista sanoi kokevansa vetoa juuri väkivaltaisiin miehiin. Sen lisäksi yksi naisista mainitsee itse olleensa pidätettynä ja sen vaikuttaneen asunnottomuuteensa.

Kirsi kuvaa tapahtumia jolloin hän jäi asunnottomaksi väkivaltaisen miesystävänsä takia.

Kirsi: Asuin yhen saatanan, viisi vuotta. Meni ok sen kundin kanssa. Sitte se alko käyttää pirii uudestaa. Siitä tuli pirun väkivaltanen. Ei se alussa ollu, mut kuse alko lisää, lisää. Sen ku se heräs, sillä oli kello soimassa kuudelta, nii se heräs, nii piti heti vetää värkeillä. Mä en oo ikinä värkeillä... Oommä näin tehny (näyttää kädellä, että vetäny nenään) sillai. Sit ku mä... Kato kuse lähti seitsemältä dösällä duuniin, sit se tuli kahdeksalta takas himaa ja taas uudestaa. Ja ku mä olin lähössä duunii, se just tuli ovella vastaa, se oli ihan, sille ei tarvinnu... Mä sanoin sille moi, mitäs kuuluu. Alak sä vittuilee, eiku nyrkillä otsaan. Vittu, se hakkas mut nii pahasti. Tiet sä, hamara puolella kirveellä leikkas mun hiukset. Se veti kirveellä mun hiukset, hakkas mun polvet ja piilotti mun kaikki vaatteet. Pakkas muovisäkki ja vei pois.

Helena kertoo tyttärensä tehneen itsemurhan. Helena tulkitsee sen johtaneen hänet asunnottomuuteen, koska hän koki sen tapahtuman sysänneen hänet piittaamattomuuteen: millään ei ollut enää mitään väliä. Helenalle oli työpaikan kautta tarjottu mahdollisuutta hakeutua hoitoon, mutta Helena valitsi toisin. Helenan omien sanojen mukaan kaikki rahat menivät alkoholiin ja vuokrat jäivät maksamatta.

Helena: Mun tytär tappo ittensä. mä jäin tavallaa yksin, mun poika oli tytär tappo miehensä takii, se meni naimisiin, teki pienen vauvan ja näki ku sen aviomies petti sitä. Se piti sitä niin isona juttuna et se meni ja tappo itsensä. Nii sen jälkeen mä jäin niikö tavallaan tyhjän päälle.

Avio/avoerojen yhteydessä nainen voi jäädä asunnottomaksi, kuten Katri. Katri oli luovuttanut vuokra-asuntonsa pois kun itse muutti miesystävänsä luokse.

Katri: Mut se et mä alu perin jäin asunnotomaksi ku tuli avoero. Sit sen toinen tytär muutti siihen kuse muutti poikaystävän. Sit mulle tuli ero tän miehen kanssa, nii sit mä olin asunnoton.

Katri: Aloin seurustelee ja mä asuin sielä. Sit mä annoin sille likkakaverille sen asunnon.

Anna: Minulla oli burnout. Ne tuli siihen. Minä sanoin, et jos ne eivät auta nii minua, minä teen itselleni jotain. Lopputulos oli se että ne otti

XXX mukaan. (Lapsen vai?) Nii. ... Sitten tuli ambulanssi ja ne vei minut Hesperiaan. Menin sinne Aurooraan ja kaksi päivää minun piti olla siellä ja sano et sä tänne kuulu. Kato sillo ku se XXX vietti sit mä sit pomppas tää elämä.

Haastatelluissa ilmeni, että ainakin neljällä naisista oli lapsia. Anna kertoo mielenterveyden ongelmien johtaneen lapsen huostaanottoon ja kuvaa sen tapahtuman järkyttäneen hänen elämäänsä. Anna kuvaa elämänsä menneen huostaanoton jälkeen raiteiltaan. Kertomus on kovin hajanainen ja sekava. Anna ei vastaa kovin suoraan kysymyksiin.

Jouduitko sun asunnosta pois sen jälkeen kun sun poika otettiin huostaan?

Anna: Minä nukuin vaikka kenenkä sohvalla. Missuaha ei jätetä ulos.

Jäikö sun mies sinne asuntoon?

Anna: Sitä miestä mä inhosin. Koska hän oli, emmä tiedä mitä hänelle tapahtui. Hänestä tuli väkivaltainen.

4.2 Näkemyksiä Stoorin toiminnasta ja palveluista

Neljä naisista piti Stooria hyvänä paikkana kun yksi nainen halusi lopettaa haastattelun niin nopeasti, etten ehtinyt kysyä häneltä millaisia näkemyksiä hänellä oli Stoorista tai niiden kehittämisehdotuksista.

Naiset kertovat tapaavansa siellä ystäviä ja kokivat että heitä yhdisti hyvä yhteishenki. Kaveria autetaan: välillä sen kerrotaan olevan sitä, että käydään kaverin puolesta Alkossa, mutta myös sitä, ettei kaveria jätetä sammuneena ulos, vaan autetaan hänet sisälle Stooriin lepäämään. Stoorin säännöt ja siellä toteutuvat rajat luovat turvallisuuden tunnetta, ne myös auttavat ja opettavat hallitsemaan käytöstä ja tunteiden purkauksia. Helena nostikin Stoorin turvallisuuden esille: siellä voi rauhassa nukkua, ilman, että tarvitsee pelätä tulevansa ryöstetyksi tai raiskatuksi. Hän koki myös vahvasti Stoorissa

yhteyden muihin naisiin. Yön hän muuten näkee miesten valtakuntana. Nainen on yöllä jätkä jätkien joukossa.

Helena: Se merkitsee mulle semmost asiaa, että mä tapaan naisia, silloin ku mä oon täällä. Yöllä kadulla ei ole ku miehiä. Niitten vaimot on työelämäss ja sitten niillä ei oo naista ollenkaa tai sit niillä on avovaimo. Ne ei juo eikä ne oo kadulla niitten äijiensä kanssa.

Helena: Ei ne pidä muakaan naisena. Ne pitää mua yhtenä jätkänä jätkien joukossa.

Helena ja Tiina kertoivat tuovansa Stooriin uusia ihmisiä, jotka eivät tunne Stooria ja ovat jotenkin vaikeuksissa. Katrille Stoorissa sosiaalinen kanssakäynti muiden ihmisten kanssa merkitsi paljon. Kotona työttömänä oleminen alkoi ahdistaa ja kaventaa elämää ja hän tunsu erakoituvansa muista ihmisistä.

Katri: ... ja sit mä aloin erakoitumaan, aloin olee liian yksin siellä, nii sit mä sain itteni liikkeelle ja mä sain itteni tänne. Sit näki vanhoja tuttuja. Kyll se on paljon parempi, ku istuu yksin himassa. Sit tarvittaess täällä pääsee suihkuun.

Kolme naista nostaa esille myös henkilökunnan ja terveydenhoitopalvelun Stoorissa. He ovat saaneet lääkettä ja hoitoa sekä neuvoja. Henkilökuntaa kiitetään, heidät koetaan helposti lähestyttäväksi ja luotettaviksi ja koetaan heidän auttavan niin arjen asioissa kuin vaikeissa tilanteissa, esimerkiksi avioerotilanteessa.

Katri: Sit täältä saa vaatteita, tääl saa pestyy vaatteita. Käyn täällä pesemässä pyykin. Sit mulla oli tossa pari vuotta sitten käsi paketissa mulla tuli tuolla lääkäriasemalla vähä erimielisyyksiä. Mä lastotin ite murtuneen käteni. Kävin täälä sitomassa, sain sidetarpeita. Ja kipulääkkeitä. Hyvä kun tälläsiä paikkoja on olemassa.

Anna vastasi Stoorin merkitsevän hänelle pelkästään ruokaa. Ruoka oli myös kolmen muun naisen mielestä tärkeä asia.

Maija ja Irmeli pitivät Stooria epämiellyttävänä, meluisana ja riitaisana paikkana ja sanoivat sen hermostuttavan heitä. Irmeli totesi tulevansa Stooriin vain kavereiden mukana. Maija ilmoitti tulevansa syömään, ellei hänellä itsellä ole jääkaapissa ruokaa. Maija sanoi käyvänsä siellä harvoin.

Maija näki Stoorin tarjoamat palvelun erittäin negatiivisena asiana. Hän näki ongelmien lisääntyvän, kun samassa paikassa on alkoholisteja ja narkomaaneja. Ruoka oli hänen mielestään ilmaista, mikä hänen mukaansa tukee sitä, että kaikki rahat voi tuhjata alkoholiin. Hän vertasi Stooria päiväkotiin ja totesi, että aikuisen ihmisen olisi kyettävä itse huolehtimaan peseytymisestä ja puhtaiden vaatteiden vaihdosta.

Maija: Ainoa mitä täältä saa, ehkä saa käydä suihkussa ja saada puhtaat vaatteet. Jos sitäkään! Muttei mitää ilmasiks. Väär mentaliteetti, kaiken pitäis maksaa, ei mitää sais ilmatteeks, sen takii, et sä vaa ryyppäät. Täs voi ittekki ruveta alkoholistiksi. Sä saat nii ku kaikki ilmatteeks. Kannaatks sun mennä töihin? Ei todellakaan. Ei mitää käytöstapoja, eks ihmiset osaa käyttäytyä. Ei osaa. No, se on niitten ongelma, ei mun.

4.3 Kehitysehdotuksia Stoorin palveluille

Muutamalla naisella oli selvä näkemys kehittämistarpeista. Osa ei osannut sanoa juuri mitään, he olivat kiitollisia siitä mitä oli tarjolla. Annan haastattelu päättyi nopeasti: juuri kun pääsimme käsittelemään kehittämissuhteita, hän vain totesi, ettei tiedä.

Tiinalla oli vahva näkemys siitä, että Stoorin tulisi olla auki myös sunnuntaisin. Tiina mietti onko Jumalan silmä sunnuntaisin kiinni, koska heillä ei ole mitään paikkaa missä silloin olla. Samalla hän viittasi keskusteluun jota oli juuri käyty Stoorissa, siinä oli mietitty uusien verhojen hankkimista. Hän pisti nämä kaksi

asiaa vastakkain: uudet verhot voidaan hankkia, mutta ei ole varaa olla sunnuntaisin auki.

Tiina: Missä tän porukan pitäis olla sunnuntaina. Me säästetään ikkunanpesussa ja verhoissa, nii minkä takia. Aamulla me päästään, me päästää sunnuntai aamuna Kamppiin pummilla metrolla. Ja aina jollain on tippa jotain, entäs sit ku sataa tai ku on kylmä. Joka paikasta, me ei päästä mihinkään, joka paikasta vartija huutaa mene pois täältä, älä tule tänne. Ei me voida istua koko päivää pennittömänä metrossa. Kun puhutaan uskonnollisuudesta, niin onko sen Jumalan silmä sunnuntaina kiinni. Tiedän monta kaveria, ku on sunnuntaina kuollu, ku ei pääse mihinkään sunnuntaina. Pitäis tehdä jotain, ei se niin kauheesti maksa. Verhoja tossa pohditaa, ostetaan sitä ja tätä. Kysymys on siitä, että me ollaan ulkona vesisateessa ja pakkasessa ja kylmässä.

Kahdelta naiselta kysyin, mitä mieltä he olivat siitä ehdotuksesta, että Stoori olisi sunnuntaina auki. He totesivat, että sunnuntai on lepopäivä, mutta ei ole paikkaa missä levätä. Heille oli Elokolo tuttu paikka, sieltä saa aamupuuron ja edullisesti voileipää, muuten päivän ateria jää nauttimatta.

Kirsi arvosti stoorilaisten yhteisiä harrastushetkiä, kuten uinti, saunominen, retket, grilli-, sekä ompeluhetket ja toivoi niitä jatkettavan. Hän koki niiden rentouttavan ja virkistävän sekä mieltä että ruumista. Naisille toivottiin omaa paikkaa, joka olisi muu kuin turvakoti tai asuntola. Katri empi olisiko liikaa toivottu, jos Stoori olisi auki iltaisin kello 20:een tai 21:een. Katri kuitenkin totesi, että hän itse on harvoin enää illalla Stoorissa. Marja totesi vain lyhyesti, että hän on saanut terveystalvija Stoorissa, ja halusi sitten lopettaa haastattelun. Lääkäriin puutteesta huolimatta terveydenhoitoa pidettiin luksuksena, helposti saatavilla olevana palveluna. Helenalla oli selvä näkemys siitä, että ilman Stooria hän joutuisi kuolemaan puskassa.

Maija esitti, että ruokailu tulisi lopettaa, samoin kun savukkeiden saanti, joiden saantia ylläpitävät asiakkaat itse. Hän ehdotti myös, ettei portailla Stoorin edessä saisi juoda alkoholia.

Maija: Ainoo mitä täältä saa, ehkä saa käydä suihkussa ja saada puhtaat vaatteet. Jos sitäkään! Muttei mitää ilmasiks.

Helena: Joo, mä oon tarvinnu aika paljon nyt henkistä tukea, kun on niin paljo menny porukkaa. Se on aina lauantaisin kuudesta kaheksaan, alkaa sellanen uskon juttu tai semmonen, et saa vähä henkistä tukea. Mä oon käyny sielä muutaman kerran. Sitten tietenki kirkko juttuja. Me oltiin sillo uskovaisten makkaranpaisto systeemissä. Se oli Merirastilassa. Totta kai me mentiin mukaan saunomaan ja grillamaan ja viettämään sellasta yhteistä hetkeä.

Hengellisyys nousi esille haastattelussa kolmella naisella. Vain Tiina otti itse esille sen ja kahdelta kysyin saatko uskosta toivoa elämään. Viiden muun naisen haastattelut päättyivät niin lyhyeen ja he olivat puheissaan niin epämääräisiä tai torjuvia etten kysynyt heiltä siitä.

Tiina: Mää oon paljon yksin. Mulla on se jumala, tai se pyhä henki, joka on mun turva.

Hengellisyys koettiin omana henkilökohtaisena ja tukea tuovana asiana. Yksi naisista kuvaa muita stoorilaisia koviksi jätkiksi, jotka eivät puhu Jumalasta eikä heidän kanssaan voi uskosta keskustella. Helena kertoi siitä kuinka oli menettänyt viimeisen vuoden aikana lähes kaksikymmentä läheistä ystävää ja tuttavaa. Vaikka stoorilaiset koettiin läheisiksi ja kaveria autetaan ja tuetaan, kuolema herätti voimattomuuden ja turvattomuuden tunteita. Koettiin ettei ole muita kuin Jumala, keneen silloin voi turvautua. Kirsi kertoi osallistuneensa seurakunnan retkelle ja hän oli kuvauksesta päätellen nauttinut siitä. Hän kertoo käyneensä muutaman kerran kirkolla lauantai-iltaisin järjestetyssä tilaisuudessa, jossa tuntee saneensa hengellistä tukea. Hän todennäköisesti myös käy messussa, koska hän toteaa, että ”sitten on kirkkojuttuja”. Katri, joka kertoi uskovansa Jumalaan, toi esille sen, ettei hän enää käy missään hengellisissä tilaisuuksissa, koska hän kokee, että ne eivät ole häntä varten.

5 POHDINTA

5.1 Tulosten tarkastelua ja pohdintaa

Naisten käsitykset asunnottomuuteen johtaneista syistä liittyivät elämänhallintaan ja sosiaalisiin suhteisiin.

Granfeltin mukaan juuri naiset edustavat uutta asunnottomuutta, joka on perinteisesti mielletty puistonpenkillä oleskeleviin miehiin. Tässä tutkimuksessa naisten mukaan asunnottomuuteen johtavia tekijöitä olivat yllättävät ja vaikeat elämäntilanteet. Kaksi heistä nosti esille, että vastaus on helppo, erotessa mies jää asuntoon ja nainen joutuu lähtemään kadulle. Myös Granfelt tuo esiin väitöskirjassaan: naisella voi olla oma asunto, mutta hän ei voi olla siellä väkivaltaisen puolison takia. Granfelt huomauttaa, että nainen joutuu elämään usein miehen ehdoilla. (Granfelt 1998, 54–56, 74.)

Haastatteluista ilmeni eräs tärkeä seikka se, että naisilla oli ollut useita asunnottomuuden jaksoja ja siksi yhdellä naisella saattoi olla useita syitä asunnottomuuteen. Koska syyt ovat moninaisia, niitä olisi pystyttävä hoitamaan samalla tavoin moninaisesti. Kun koko elämä on sekaisin, on oman elämän hallinta kadoksissa, silloin ei näytä olevan ymmärrystä siihen mitkä ovat elämän realiteetit. Kova päihteiden käyttö ja mielenterveysongelmat invalidisoivat toimintakykyä sekä ymmärrystä siitä mitä niiden laiminlyönti voi aiheuttaa. Naiset kertoivat näistä ongelmistaan huumeveloista ja vuokraveloista.

Näiden naisten haastattelujen perusteella näkisin vakavimmaksi ongelmaksi elämänhallinnan vaikeuden. Elämänhallintaan katsoisin liittyvän päihteiden käytön, mielenterveyden ongelmat, ympäristön vaikutukset, arjen vaikeudet ja elämäntavan. Päihteidenkäyttö on voinut alkaa jo nuoruudessa, kuten yksi naisista kertoi. Runsaan päihteidenkäytön myötä nämä naiset ovat joutuneet moniin ongelmiin, jotka ovat lopulta aiheuttaneet asunnottomuuden. Tavallisen arjen toimiin kuuluu esimerkiksi laskujen, kuten vuokran, maksaminen ajallaan. Se liittyy myös asumisen taitoihin kuten myös käytös ja taloyhtiön sääntöjen

noudattaminen. Haastatteluissa oli tullut ilmi, että aggressiivinen käytös oli ollut yksi syy asunnosta pois joutumiseen. Tuloksissa näkyi, miten päihteillä oli yhteys talouden hallintaan: rahoja käytettiin päihteisiin, vaikka ne olivat alun perin tarkoitettu vuokraan.

Naisten nähdään Vanhalan tutkimuksessa kieltävän ja salaavan ongelmiaan. Heidät kuvataan kokonaisvaltaisen kyvyttömiksi ja he elävät sekasorron keskipisteessä. Tutkimuksessa todetaan, että muun muassa päihteitä, väkivaltaa oleellisempaa olisi keskittyä asunnottomien taloudellisiin vaikeuksiin. Krok (2009, 29) viittaa myös omassa tutkimuksessaan marginaalissa elävien naisten kyvyttömyyteen hoitaa arjen välttämättömiä asioita.

Huomioitavaa on myös se, naiset kertoivat, että selvin päin on mahdotonta olla kadulla. Tutkimukset myös toteavat sen, että päihtyneenä altistuu helpommin kokeilemaan ennestään tuntemattomia aineita, esimerkiksi huumeita. Granfelt (1998, 142–143) näkee kovan päihteiden käytön rankaisuna itseään kohtaan, mutta myös pakonomaiseksi toiminnaksi, jossa estetään menneisyyden varjoja tulemasta esille.

Vanhalan (2005, 165–166) tutkimuksessa on selvitetty naisten syitä hakeutua asuntolaan ja siitä todetaan, että suurimmat syyt olivat perheväkivalta, asunnottomuus, psyykkinen sairaus ja päihteet. Granfelt (1998, 64, 68) tuo esille sen kuinka haavoittuvainen nainen on kadulla ja vaarantuu muun muassa seksuaaliselle hyväksikäytölle. Hänen näkökantansa on, että asunnoton nainen on huonommassa asemassa kuin asunnoton mies. Ero oli yksi syy, jolloin naisen on lähdettävä pois yhteisestä asunnosta tai miehen omistamasta asunnosta.

Sosiaalisilla suhteilla viitataan naisten parisuhteisiin ja lapsisuhteisiin, jotka ovat vaikuttaneet heidän asunnottomuuteensa. Kuusi naista kertoo väkivaltaisesta avio/avomiehestä, yksi heistä sanoo sen olevan syynä hänen asunnottomuuteensa. Alkoholin käyttöön liittyvän tutkimuksen tulokset osoittivatkin sen, että tänä päivänä miehen ryyppykaverina usein on oma vaimo. Päihteiden käyttö johtaa myös usein väkivaltaan. (Alkoholi ja väkivalta –

työryhmä 2005, 20–25, 27–31.) Tässä tutkimuksessa ilmeni, että kokemuksia oli myös siitä, että mies lyö selvin päin. Granfeltin mukaan suhteellinen asunnottomuus jää osittain piiloon. Heillä voi olla myös tällöin oma asunto, mutta he eivät voi asua siellä esimerkiksi väkivaltaisen puolison takia. (Granfelt 1998, 55, 74.) Myös Vanhalan (2005, 80) tutkimus osoittaa perheväkivallan olevan yksi syy naisten asuntolaan hakeutumiselle.

Granfeltin (1998, 68–69) tutkimus osoittaa, että nainen voi jäädä väkivaltaiseen suhteeseen, välttääkseen joutumasta kadulle. Pelko näytti hallitsevan jokapäiväistä elämää ja se myös pakottaa tekemään asioita joita ei ehkä muuten tekisi. Granfeltin (1998, 156) esimerkissä löytyy samanlaista pelkoa väkivaltaa kohtaan mitä haastattelussa tuli ilmi: pelkää miestä ja vie roskat yöllä. Granfelt kuvaa pelkoa näin: ”Ihminen käpertyy yhä pienempään tilaan suojautuakseen uhilta... pelko ottaa entistä voimakkaamman otteen ihmisen elämästä.” (Granfelt 1998, 153.)

Pelko voi myös vangita naisen jäämään väkivaltaiseen suhteeseen. Kynnys lähteä väkivaltaisesta suhteesta voi olla korkea. Myös naisen tuntema syvä häpeän tunne voi estää avun hakemisen tai siihen tarttumiseen. Häpeä voi johtua siitä, ettei ole pystynyt hoitamaan omia asioita kun olisi ehkä pitänyt. Häpeää voi olla siitä, että tuntee kadottaneensa oman naiseutensa, kuten yksi naisista toi esille olevansa yöllä jätkä jätkien joukossa. Granfelt sanoo (1998, 71, 74,155) naisten elävän miesten maailmassa ja usein miesten ehdoilla ja Granfelt esittää kysymyksen: voiko nainen selviytyä kadulla ellei hän pysty nostamaan maskuliinista puoltaan esille.

Pohdin, että naiset voivat joutua kohtaamaan ristiriitaisiakin odotuksia, joita naisille asetetaan. Nainen voi tuntea velvollisuudekseen pysyä parisuhteessa, jossa on väkivaltaa. Varsinkin, jos pariskunnalla on lapsia, voidaan kuvitella, että pienille lapsille on parempi, että perhe pysyy koossa. Kiltin tytön rooli voi aiheuttaa naisessa halua täyttää muiden toiveita, esimerkiksi päihteiden käyttö yhdessä miehen kanssa (Alkoholi ja väkivalta –työryhmä 2005, 20–25; Granfelt 1998, 152–157). Yksi naisista kertoo miestänsä, joka viettää aikaa bubeissa tai ryyppyporukoissa enemmän kuin kotona. Nainen kokee sen aiheuttaneen

hänelle itselleen ”hällä väliä” asenteen ja kertoi lähteneen myös itse ”ryyppyreissulle”.

Haastatteluista ilmeni, että asunnottomuuden syihin liittyi usein miessuhteet. Nainen joutuu luopumaan haaveistaan pettyessään perhe-elämäänsä, väkivaltaiseen parisuhteen ja/tai päihteiden käyttöön perheessä. Se voi aiheuttaa itsesyytöksiä ja halveksuntaa. Koska naiselle katsotaan kuuluvan vastuun perhe-elämän hyvinvoinnista, nainen saattaa jäädä kokonaan vaille henkistä tukea ja konkreettista apua, esimerkiksi lasten hoidossa. Granfelt (1998, 117) tuo myös esille särkyneen äitiyden. Äitiydessä epäonnistuminen voi tuntua naiseudessa epäonnistumiselta ja se voi kalvaa itsearvostusta. Äitiys kun yleensä koetaan toivotuksi ja myönteiseksi asiaksi ja joskus myös ainoaksi toivon ja elämänmerkityksen antajaksi. Tilanteessa, jossa äidin on luovuttava lapsesta, on paljon surua, raivoa ja pettymystä. Granfelt huomauttaa, että silloin rikkoutuu kaksi naiseuteen liittyvää kriteeriä: he eivät elätä itseään ansiotyöllä eivätkä hoida äidin tehtävää. (Granfelt 1998, 64, 117–124, 141.)

Elämäntavaksi voisi kuvata sitä kun asunnottomuus on ollut oma valinta. Huomasin saman, minkä Granfelt toi (1998, 7–8) esille, etteivät naiset puhuneet kovin paljon rahattomuudesta tai köyhydestä. Granfelt tulkitse sen olevan naisille niin itsestään selvä asia, mikä kuului heidän elämäntapaansa. Krok (2009, 190) esittää toisenlaisen näkökannan marginaalissa elämiseen, kun se on oma valinta, elämä voi olla hyvinkin antoisaa, vaikka joutuu tasapainoilemaan niukalla toimeentulolla. Tässä tutkimuksessa asunnottomuuden syyksi esitettiin myös oma valinta. Syinä asunnottomuuteen olivat myös opintojen keskeytyminen ja lapsen itsemurha.

Yksi naisista sanoi, ettei olisi koskaan ollut asunnoton. Toinen nainen kokee vasta haastattelujen aikana joutuneensa asunnottomaksi kun on joutunut asuntolasta pois kadulle. Haastatellut naiset näkevät asunnottomuuden tilan eri tavalla. Esimerkiksi asuntolassa asuminen ei välttämättä ole heidän mielestä asunnottomana oloa. Granfelt (1998, 48–49, 74) huomauttaa asunnottomuuden silloin olevan piilotettua, koska heitä ei näy katukuvassa eikä välttämättä tilastoissa. Sain sellaisen käsityksen, että asunnottomuutta ehkä pyritään

peittelemään, koska asunnottomana olon käsite kuvaa sellaista näkemystä, jollaisena ei itse halua näyttäytyä. Siihen voi liittyä häpeän ja mitättömyyden tunnetta.

Naiset olivat tyytyväisiä Stoorissa tarjottuihin palveluihin, paitsi yksi joka näki niiden ylläpitävän ongelmia. Stoori koettiin läheiseksi yhteisöksi ja henkilökunta oli erittäin pidetty. Syy siihen löytyy varmaankin siitä, että siellä heidät kohdattiin ihmisinä, heidät hyväksyttiin sinne sellaisina kuin he olivat. Henkilökuntaa kuvattiin luotettaviksi, joilta he saivat tukea ja apua eri tilanteissa. Stoori koettiin turvalliseksi paikaksi, jossa pystyi nukkumaan rauhassa valvotun yön jälkeen. He kertovat tapaavansa siellä ystäviä ja kokivat että heitä yhdisti hyvä yhteishenki.

Tärkeää heille oli myös ruoka, suihku ja vaatteidenvaihto mahdollisuus, terveystalvelut ja tuki ja apu asioiden hoidossa. Yksi nainen toi esille, että Stoorissa hänellä oli yhteys toisiin naisiin ja se, että merkitsi hänelle hyvin paljon. Mietin, että se saattaa korvata kodin ja perheen menetystä. Myös Granfelt (1998, 48) huomauttaa, että kodilla on henki, siitä on ihanteellinen kuva mielessä ja siellä on läheisiä ihmisiä. Stoorissa läheiset ihmiset ovat kohtalotovereita ja työntekijöitä, jotka ohjaavat elämään siellä kuin vanhemmat kotona.

Kolmella naisella hengellisyys nousi tärkeäksi asiaksi oman sisäisen rauhan saavuttamiseksi. Hengellisyys antoi tukea eri elämäntilanteisiin. Naisten mielestä muistotilaisuudet ja pari kertaa vuodessa pidettävät messut riittivät hengellisiksi tilaisuuksiksi Stoorissa. Naiset kokivat, ettei suurin osa Stoorissa käyvistä ihmisistä hyväksyisi tai innostuisi, jos hengellisiä tilaisuuksia olisi enemmän. Kaksi naisista osallistui muualla järjestettäviin hengellisiin tilaisuuksiin.

Yleisesti naiset pitivät Stoorin tavasta toimia ja järjestää ohjelmaa: esimerkiksi retket tai ompelu. Naiset eivät esittäneet paljoa uusia toiveita, pyyntö ”*olisko se liikaa pyydetty*” kuvaa miten vaatimattomia he olivat. Aukioloaika oli ainoa seikka, joka nousi vahvasti esille. Varsinkin sunnuntainen aukioloaika sai

kannatusta. Toiveena olivat myös myöhäisemmät sulkemisajat. Yksi näkemys erosi muista, sen mukaan ruokaa tai savukkeita ei pitäisi olla Stoorissa saatavilla. Portailla Stoorin edessä päihteiden käyttö tulisi olla kiellettyä.

Tunnen, ettei tavallinen ihminen edes ymmärrä minkälaista asunnottoman elämä oikein on: turvattomuutta, uhkaa, väkivaltaa, alistamista, päihteitä, nälkää, huumevelkoja ja mielenterveys- ja terveysongelmia. Eikä paikkaa missä olla. Yleisesti puhutaan, että meillä Suomessa ihmisillä on rahaa ja ruokaa enemmän kuin koskaan aikaisemmin, mutta se ei näytä jakautuvan tasapuolisesti. Ihmiset marssivat Itäkeskuksen kauppakeskukseen soppailemaan kun stoorilaiset riitelevät viimeisistä tipoista viinapullossa ja keräävät tupakan stumppeja kadulta. He ovat saaneet Stoorissa lounaan yhdellä eurolla ja sunnuntaisin he paastoavat. On vaikea ymmärtää asunnottomia naisia, jotka ei edes ano asuntoa ja haluaa olla kadulla.

5.2 Työelämään soveltaminen

Nuorten päihteidenkäyttöön pitäisi puuttua jo varhain. Jos pohtii mitä voisi tehdä, jotta asunnottomuudelta vältyttäisiin, työ tulisi aloittaa jo neuvolasta asti, opastaa ja neuvoa vanhempia siinä millaista turvaa lapsi tarvitsee ja tuoden selvästi esille, että päihtynyt vanhempi ei siihen pysty.

Lapsille ja nuorille olisi oltava helposti lähestyttäviä matalankynnyksen paikkoja esimerkiksi kouluterveydenhoitajan tai diakoniatyöntekijän luona. Siellä he voisivat käydä juttelemassa iloista ja suruista sekä saisivat kannustusta ja tukea elämäänsä.

Päihdetietoutta pitäisi ehkä lisätä kouluissa. Päihteiden helppoon saatavuuteen tulisi kiinnittää enemmän huomiota ja niihin ihmisiin, jotka ostavat niitä alaikäisille. Sairaalassa/työterveyshuollossa tulisi kartoittaa päihteidenkäyttöä, aina kun siihen olisi pienikin syy, esimerkiksi jatkuvat poissaolot. Myös voisi pohtia päihteiden käytön puheeksi ottamista jo rutiinitoimenpiteenä kaikkien kanssa, silloin ei tarvitsisi puntaroida millä perusteella sitä selvittelisi. Ja, jos

tulos vaatisi tarkkailua tai toimenpiteitä, niiden etenemistä tulisi seurata. Asiakasta ei tule jättää yksin selviytymään hoitoon pääsystä. Esimerkiksi työterveyshuollossa se olisikin helppoa ja luonnollista kutsua henkilö uudelleen vastaanotolle ja tiedustella mitä nyt kuuluu. Korostaisin vielä asiakkaan arvokasta kohtaamista. Silloin kynnyksellä tulla vastaanotolle on matalampi. Näin turvattaisiin hoidon jatkuvuus.

Lopuksi näkisin tärkeäksi tuen mielenterveysongelmista kärsiville. Meidän kaikkien ihmisten tulisi tukea häntä eri tavoin ja antaa apua, jotta hän selviytyisi. Kun auttajia on monta, ei se koidu heille liian raskaaksi. Apu voisi olla lastenhoitoa, kaupassakäyntiä tai läsnäoloa. Ammattilaisten tulisi jakaa asiallista tietoa mielenterveyden ongelmista ja toimia ehdottomasti keulakuvana niihin suhtautumisessa. Vain näin pystymme muuttamaan niihin suhtautumista.

Olisi mielenkiintoista tietää miten näitten asunnottomien naisten lapset ovat kokeneet äitinsä asunnottomuuden ja miten he ovat pystyneet rakentamaan omaa elämää. Jää myös mietityttämään mikä on ollut se sysäävä syy päihteidenkäyttöön sekä mikä on ollut tärkein ja kantavin syy ryhdistäytymiselle, niillä jotka ovat asunnottomuudesta selvinneet. Niistä aiheista voisi tehdä jatkotutkimuksia.

5.3 Luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuuden mittaamisella tarkoitetaan menetelmien luotettavuutta, kykyä tuottaa ilmiö. Tutkimuksen luotettavuutta tukevat totuudenmukaisuus, objektiivisuus ja sekä se onko tutkija onnistunut ymmärtämään ja kuulemaan haastateltavaa. Luotettavuutta mitataan validiteetin (tutkimus koskee sitä mitä pitääkin) ja reliabiliteetin (tutkimuksen toistettavuuden) avulla. (Tuomi & Sarajärvi 2003, 131–132; Tuomi 2007, 149–151.)

Aineiston kokoa ei tule pitää kriteerinä tehtäessä opinnäytetyötä. Suppeasta analyysimäärästä ei voi nähdä syiden tai ilmiöiden laajuutta, vain sen mitä syitä

tai ilmiöitä liittyy asunnottomuuteen. Laadullisella tutkimuksella ei edes pyritä tilastollisiin yleistyksiin. Tavoitteena ei ole myöskään yleistää tai tavoittaa edustavuutta. (Tuomi & Sarajärvi 2003, 87; Tuomi 2007, 142.) Vaikka tutkimukseen osallistui vain kahdeksan eri-ikäistä naista, vastaukset asunnottomuuden syistä hajaantuvat moneen eri tekijään. Tutkimuksella voidaan siis osoittaa syitä asunnottomuuteen. Naisten omiin käsityksiin asunnottomuuden syistä on kuitenkin suhtauduttava kriittisesti. On kuitenkin otettava huomioon, että on kyse vaikeista ja aroista asioista, joten naiset ovat saattaneet jättää jotain kertomatta. Naisilla oli myös erilaiset käsitykset käytetyistä käsitteistä, ne ovat heidän käsityksiään sillä hetkellä.

Tutkimuksessa ei voi myöskään sivuuttaa sitä, että naiset kärsivät mahdollisesti päihde- ja mielenterveysongelmista, joten se on saattanut vaikuttaa heidän käsityksiinsä asioista. Luotettavuutta on myös se miten hyvin haastattelija pystyy näkemään, mitkä asiat ovat oleellisia, ja nostamaan ne esille ja esittelemään ne tuloksina. Luotettavuutta on pyritty lisäämään haastateltavien omalla äänellä, joka näkyy suorina lainauksina tekstissä. Luotettavuutta punnittaessa on myös huomioitava se, että muutamaa haastattelua oli vaikea litteroida, koska kertomus ei edennyt johdonmukaisesti vaan poukkoili epäloogisesti asiasta toiseen ja puhe oli kohdin epäselvää.

Tutkimuksen luotettavuutta tukee se, että tutkija noudattaa hyvää tieteellistä käytäntöä eli arvostaa muiden tekemiä tutkimuksia, tarkka ja huolellinen analyysi haastattelusta tutkimustuloksiin sekä rehellisyys ja vilpittömyys työssä (Tuomi & Sarajärvi 2003,130).

Tunsin naisia kohtaan suurta empatiaa ja myötätuntoa sekä surua heidän kohtaloiden suunnasta. Haastattelut tekivät minulle syvän vaikutuksen. Huomasin, että tutkijana on otettava etäisyyttä haastattelu tilanteissa nousseihin tunteisiin, jotta voisi analysoida neutraalisti materiaalia. Uskon, että vaikka osa naisista tuntui kertovan avoimesti elämästään, minulle paljastui vain jäävuoren huippu. Luotettavuutta voisi myös puntaroida tutkijan kokemuksen mukaan. Kriittisesti pohdittuna olen joutunut palaamaan aineistoon ja tarkastelemaan sitä

uudelleen tutkimuskysymysten avulla. Olen vilpittömästi pyrkinyt tuomaan esille niitä asioita, joita naiset ovat esittäneet haastatteluissa.

5.4 Eettiset kysymykset

On lähes mahdoton tehdä eettisesti virheetöntä tutkimusta. Mutta siihen voi vaikuttaa olemalla itse aidosti läsnä ja kunnioittamalla sitä mitä haastateltava haluaa kertoa elämästään. Ei saisi olla liian tungetteleva tai ylettömän hienotunteinen ja varovainen. Jokaisen haastateltavan kanssa on mietittävä eettisyyttä: mitä se merkitsee hänen kannaltaan. Esimerkiksi miten suoraan asian voi esittää ja millä vauhdilla edetä. Eettisyyttä on myös se millaisen kuvan tutkimus antaa tutkittavasta ja heidän todellisuudestaan. Tärkeää on saada tutkittavien omat näkökulmat ja äännet näkyviin. Pienen vähemmistöryhmän tarpeita ja kokemuksia voi helposti ohittaa tai jopa käyttää niitä vastaan. He eivät itse pysty taistelemaan omaa ääntään kuuluviin. (Granfelt 1998, 18–19, 40–41. Tuomi & Sarajärvi 2003, 122; Tuomi 2007, 143–145.)

Eettisesti on tärkeää myös selvittää haastateltavalle ymmärrettävästi mitä haastattelua käytetään ja mitä se koskee. Eettisyyteen liittyy se miten haastattelumateriaalia käytetään tutkimuksen aikana ja sen jälkeen. (Tuomi & Sarajärvi 2003, 75; Eskola & Suoranta 1996, 54–55; Tuomi 2007, 143–145.) Pyrin kohtaamaan haastateltavat naiset ystävällisesti, kunnioittamalla heitä omana itsenään. Jokaiselle naiselle kerroin ennen haastattelua, että osallistuminen on täysin vapaaehtoista eikä haastatteluun osallistumatta jättäminen vaikuta heidän asiakkuuteensa Stoorissa. Kerroin myös, että haastattelun voi päättää heti, koska heistä vain tuntuu siltä. Annoin haastatelluille naisille myös tiedon kirjallisena ja he allekirjoittivat haastatteluun suostumuksen. Haastatteluista ilmentyneitä tietoja käsitellään luottamuksellisesti ja anonyyminä.

Tässä omassa tutkimuksessani jäin miettimään vastusten tulkintaa. Vaikka naiset eivät olleetkaan vahvasti humaltuneita osallistuessaan haastatteluun, he saattoivat olla päihteiden vaikutusten alaisina. Täysin nolla toleranssilla

haastattelut olisivat todennäköisesti jääneet kokonaan tekemättä. Joidenkin naisten haastattelut olivat epäjohdonmukaisia ja he eivät vastanneet kysymykseen aina suoraan. Koska en tuntenut naisia, en voinut tietää, oliko se vain heidän tapansa ilmaista asioita. Myös oma kokemattomuus tutkijana voi omalta osaltaan heijastua tutkimukseen.

LÄHTEET

- Alkoholi ja väkivalta –työryhmä, 2005. Alkoholi ja väkivalta. Työryhmäraportti 11.2.2005. Viitattu 13.11.2009.
<http://www.rikosentorjunta.fi/uploads/gaovtel.pdf>
- Ara 2009. Asumisen rahoitus ja kehittämiskeskuksen Aran selvityksiä 3/2009: asunnottomat 2007. Viitattu 19.2.2010.
<http://www.ara.fi/download.asp?contentid=22978&lan=fi>
- Eskola, Jari & Vastamäki, Jaana 2004. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-Kustannus, 24–42.
- Granfelt, Riitta 1998. Kertomuksia naisten kodittomuudesta. Väitöskirja. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Helsingin Diakonissalaitos 2009. Viitattu 10.4.2009.
<http://www.hdl.fi/fi/huumetyo/paivakeskus-stoori>
- Hietaniemi, Eila 2004. Aktivointia - elämänhallintaa – sosiaalista pääomaa. Tutkimus ikääntyvien työttömien elämänhallinnan tekijöistä ja syrjäytymistä torjuvien toimenpiteiden vaikutuksista. Viitattu 18.2.2010.
http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/06_tyoministerio/06_julkaisut/06_tutkimus/tpt260.pdf
- Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 1995. Teema haastattelu. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara Paula 2004. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Häkkilä, Sanna 2009. Sairaanhoidtaja Sanna Häkkilän haastattelut Stoorissa Helsingissä.
- Kainulainen, Sakari 2002. Suomalainen yhteiskunta murroksessa. Teoksessa Riitta Helosvuori, Esko Koskenvesa, Pauli Niemelä & Juhani Veikkola (toim.) Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 173–191.
- Krok, Suvu 2009. Hyviä äitejä ja arjen pärjääjiä. Yksinhuoltajia marginaalissa. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. Viitattu 13.2.2010.
<http://acta.uta.fi/pdf/978-951-44-7783-6.pdf>

- Lehtonen, Leena & Salonen, Jari 2008. Asunnottomuuden monet kasvot. Helsinki: Ympäristöministeriö. Myös verkkojulkaisuna: <http://www.ymparisto.fi/download.asp?contentid=79828>
- Nikunen, Minna 2001. Nainen ja henkirikos, ”Mies ei halunnut mistään hinnasta luopua vaimostaan”. Teoksessa Minna Nikunen, Tuula Gordon, Sanna Kivimäki & Riitta Pirinen 2001. Nainen, naiseus, naisellisuus. Tampere: University Press, 159–190.
- Pirinen, Riitta 2001. Naiseus nyrkkeilyhanskassa. Teoksessa Minna Nikunen, Tuula Gordon, Sanna Kivimäki & Riitta Pirinen 2001. Nainen, naiseus, naisellisuus. Tampere: University Press, 142–156.
- Pääkaupunkiseudun asunnottomien palvelujen kehittämissyksikkö. Faktaa asumisesta, maaliskuu 2009. Viitattu 19.10.2009. <http://www.socca.fi/asunnottomuus/kirjasto.htm>
- Rantonen, Eila 2001. Naiseus strategiana: esityksiä ja politiikkaa. Teoksessa Minna Nikunen, Tuula Gordon, Sanna Kivimäki & Riitta Pirinen 2001. Nainen, naiseus, naisellisuus. Tampere: University Press, 43–62.
- Ronkainen, Suvi 2001. Naiseuden inho. Teoksessa Minna Nikunen, Tuula Gordon, Sanna Kivimäki & Riitta Pirinen 2001. Nainen, naiseus, naisellisuus. Tampere: University Press, 63–90.
- SOCCAn ja Heikki Waris –instituutin julkaisusarja nro 13, 2007. Aunnottomuuskirja. Näkökulmia asunnottomien palvelujen kehittämiseen. Viitattu 20.2.2010. http://www.socca.fi/aineistot/Asunnottomuuskirja_.pdf
- STM 2006. Sosiaali- ja terveystietokertomus 2006. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2006:4. Helsinki.
- Stoori 2008. Helsingin Diakonissalaitoksen päiväkeskus Stoorin internet-sivut. Viitattu 3.5.2008. <http://www.hdl.fi/cgi-bin/linnea.pl?document=00010542>
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällön analyysi. Helsinki: Tammi.
- Tuomi, Jouni 2007. Tutki ja lue. Johdatus tieteellisen tekstin ymmärtämiseen. Helsinki: Tammi.

Törmä, Sinikka & Huotari, Kari 2005. Sateisten teiden kulkijoita. Huono-osaisimmat päihteen sekakäyttäjät avun tarvitsijoina ja asiakkaina. Helsinki: Helsingin Diakonissalaitos.

Valtion asuntorahasto selvityksiä 6/2007: Asunnottomat 2006. Viitattu 19.10.2009.

<http://www.ara.fi/download.asp?contentid=21326&lan=fi>

Vanhala, Anni 2005. Paikka ja asiakkuus. Etnografia naisten asuntolasta. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. Soaiaalipolitiikan ja sosiaalityönlaitos. Viitattu 11.2.2010. <http://acta.uta.fi/pdf/951-44-6284-X.pdf>.

LIITE 1

LAUSUNTOPYYNTÖ

Silja Pirkkalainen
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Diak, Etelä
Helsingin toimipaikka
silja.pirkkalainen@student.diak.fi

P. 050-5413890

8.04.2009

Helsingin Diakonissalaitos,
Eettinen toimikunta

Olen Diakonia-ammattikorkeakoulun (Diak Etelä, Helsingin toimipaikka) sairaanhoitaja (AMK) -diakonissaopiskelija Silja Pirkkalainen. Anon tutkimuslupaa opinnäytetyölleni ”Stoorin naisasiakkaiden käsityksiä asunnottomuuteen johtaneista syistä, näkemyksiä stoorin palveluista ja niiden kehittämistarpeista”.

”. Opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata Helsingin Diakonissalaitoksen matalan kynnyksen periaatteella toimivan päiväkeskus Stoorin naisasiakkaiden käsityksiä asunnottomuuteen johtaneista syistä ja asiakkaiden näkemyksiä Stoorin palveluista ja kehittämistarpeista. Näin aiheen koulun opinnäytetyöpankissa ja kiinnostuin siitä heti. Minua kiinnostaa naisen elämä kokonaisvaltaisesti ja tässä työssä onkin mahdollista saada kuvaa erilaisista naiskohtaloista, joita tulen luultavasti myös työssäni kohtaamaan. Olen ollut muutaman kerran päiväkeskus Stoorissa keskustelemassa lähiesimiehen, Sanna Häkkilän kanssa aiheesta ja siitä miten tutkimus toteutettaisiin.

Päiväkeskus Stoorissa ollaan huolissaan yhä enenemissä määrin kodittomien naisten määrästä. STM raportoi Suomessa olevan vuonna 2002 noin 10 000 yksinäistä asunnotonta ja näistä Helsingissä asuvia oli noin 5 000. Vuonna 2004 yksinäisiä asunnottomia oli noin 7 700. Asunnottomia perheitä oli vuonna 2002 noin 800 ja vuonna 2004 luvuksi ilmoitettiin 350. Suurin osa asunnottomista asuu ulkona, tilapäisissä suojissa tai yömajoissa, laitoksissa tai ystävien, sukulaisten tai tuttavien luona. Naisia niistä on vajaa viidesosa ja heidän määrä on kasvussa. (Kainulainen 2002, 188; STM 2006, 121.)

Opinnäytetyön keskeiset käsitteet ovat kodittomuus, asunnottomuus, päihteidenkäyttäjät, sekakäyttäjät ja syrjäytyneet. Aineisto kerätään teemahaastattelulla. Tutkimuskysymykset ovat: Millainen on Stoorin naisasiakkaan käsitys asunnottomuuteen johtaneista syistä? Millainen kokemus Stoorin naisasiakkailta on Stoorin toiminnasta? Miten naisasiakkaat haluaisivat Stoorin palveluja kehitettävän? Suunnitelmissa on, että jo ennen haastatteluja keväällä 2009 vierailisin Stoorissa muutaman kerran, jotta sinä aikana voisin tutustua Stoorin naisasiakkaisiin. Etukäteistapaaminen ja tutustuminen voisivat edesauttaa haastattelujen onnistumista. On tärkeää, että haastateltavat voisivat kokea haastattelutilanteen turvallisena, koska keskusteluissa voi tulla esille kipeitäkin muistoja. Haastattelut toteutetaan Stoorin tiloissa. Tutkimukseen osallistuvien asiakkaiden kanssa ei sovi haastattelu-aikoja etukäteen, vaan haastateltavia pyydetään mukaan spontaanisti heidän tullessaan Stooriin. Tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuus tuodaan selvästi esille näissä tilanteissa. Tavoitteena olisi haastatella noin kymmentä naisasiakasta. Haastattelut nauhoitettaisiin asiakkaan luvalla. Aineisto analysoidaan laadullisella sisällön analyysillä.

Sitoudun pitämään tietooni tulleet asiat salaisina ja käyttämään keräämäni aineistoa ainoastaan opinnäytetyöhöni. Aineistoa

käsitellään luottamuksellisesti, eikä yksilöityjä tai yksilöitävissä olevia tietoja tule opinnäytetyöhön. Tutkimusaineisto hävitetään opinnäytetyön hyväksynnän jälkeen. Valmis tutkimusraportti toimitetaan Stooriin ja Eettiselle toimikunnalle. Tavoitteena on, että opinnäytetyöni valmistuisi tämän vuoden loppuun mennessä.

Helsingissä 8.4.2009

Silja Pirkkalainen

LIITE 2

TEEMAHAASTATTELURUNKO

Asunnottomuus:

Mitä syitä näet asunnottomuuteesi?

Stoorin palvelut:

Mitä Stoori ja sen palvelut merkitsevät sinulle?

Millaisia kokemuksia sinulla on Stoorista ja sen palveluista?

Millaisia kehittämissideoita sinulla olisi Stooriin ja sen tarjoamiin palveluihin?

LIITE 3 TIEDOTE TUTKIMUKSESTA

” Stoorin naisiasiakkaiden käsityksiä asunnottomuuteen johtaneista syistä, näkemyksiä Stoorin palveluista ja niiden kehittämistarpeista.”

Hei!

Olen Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Etelä, Helsingin toimipaikan sairaanhoitaja (AMK) -diakonissaopiskelija Silja Pirkkalainen. Opintojeni päätteeksi olen tekemässä opinnäytetyötä, jonka tarkoituksena on kartoittaa Helsingin Diakonissalaitoksen matalan kynnyksen päiväkeskuksena toimivan Stoorin naisiasiakkaiden käsityksiä asunnottomuuteen johtaneista syistä. Lisäksi tarkoituksena on kuvata asiakkaiden näkemyksiä Stoorin palveluista ja kehittämistarpeista. Haastattelut tehdään Stoorin tiloissa.

Tarkoitukseni olisi tulla ensin vierailemaan Stoorissa nyt keväällä 2009. Tällöin voisin kertoa enemmän tästä tutkimuksesta ja voisimme tutustua jo hieman ennen haastattelua. Haastattelut olisivat kesäkuun alussa 2009 Stoorissa.

Osallistuminen tutkimukseen on vapaaehtoista. Osallistumisen tutkimukseen voi keskeyttää milloin tahansa syytä ilmoittamatta. Tutkimuksesta kieltäytyminen tai sen keskeyttäminen ei johda mihinkään seurauksiin, se ei vaikuta hoitoon tai asiakassuhteeseen. Sitoudun pitämään tietooni tulleet asiat salaisina ja käyttämään keräämääni aineistoa ainoastaan opinnäytetyöhöni. Aineistoa käsitellään luottamuksellisesti, eikä yksilöityjä tai yksilöitävissä olevia tietoja tule opinnäytetyöhön. Tutkimusaineisto hävitetään opinnäytetyön hyväksynnän jälkeen. Valmis tutkimusraportti toimitetaan Stooriin ja Eettiselle toimikunnalle.

Ystävällisin terveisin -----

LIITE 4 KIRJALLINEN SUOSTUMUS TUTKIMUKSEEN OSALLISTUMISESTA

Opinnäytetyön nimi: Stoorin naisasiakkaiden käsityksiä asunnottomuuteen johtaneista syistä ja näkemyksiä Stoorin palveluista ja niiden kehittämistarpeista.

Opinnäytetyön julkaisu: Opinnäytetyö julkaistaan Diakonia-ammattikorkeakoulun (Diak Etelä, Helsingin toimipaikka) opinnäytetyötietokannassa, kirjallinen raportti toimitetaan myös Stooriin ja Helsingin Diakonissalaitoksen Eettiselle toimikunnalle.

Opinnäytetyön tekijä: Silja Pirkkalainen, sairaanhoitaja (AMK) -diakonissa – opiskelija.

Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata Helsingin Diakonissalaitoksen matalan kynnyksen päiväkeskuksena toimivan Stoorin naisasiakkaiden käsityksiä asunnottomuuteen johtaneista syistä. Lisäksi tarkoituksena on kuvata naisasiakkaiden näkemyksiä Stoorin palveluista ja kehittämistarpeista. Tätä tietoa voidaan käyttää Stoorin palveluja kehitettäessä. Haastattelut tehdään Stoorin tiloissa.

Minulle on selvitetty yllä mainitun tutkimuksen tarkoitus ja tutkimuksessa käytettävät tutkimusmenetelmät. Olen tietoinen siitä, että tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista. Olen myös tietoinen siitä, että tutkimukseen osallistuminen ei aiheuta minulle minkäänlaisia kustannuksia, henkilöllisyyteni jää vain tutkijan tietoon ja minua koskeva aineisto hävitetään tutkimuksen valmistuttua.

Suostun siihen, että minua haastatellaan ja haastattelussa antamani tietoja käytetään kyseisen tutkimuksen tarpeisiin. Voin halutessani keskeyttää tutkimukseen osallistumisen milloin tahansa ilman, että minun täytyy perustella keskeyttämistäni tai että se vaikuttaa hoitooni tai asiakassuhteeseeni.

Päiväys ja tutkittavan allekirjoitus ja nimenselvennys

LIITE 5: Aineiston analyysi

PELKISTETTY ILMAUS	ALALUOKKA	YLÄLUOKKA	PÄÄLUOKKA
Minä en ole ikinä menettänyt asuntoa	elämäntapa	omavalinta	elämän- hallinta
Mä sanoin sen sopimuksen irti	irtisanonut asunnon		
Se ku Turun sosiaalipolitiikan opinnot jäi kesken	opintojen keskeytyminen	arjen vaikeudet	
viinavelkoja, huumevelkoja. kaikkia. asuntoa ei taaskaan	päihdevelat	päihdeongelma	sosiaaliset- suhteet
No mä jäin huume velkaa. Mä jouduin maksaa vuokrasta sen.	vuokra maksamatta	taloudellinen niukkuus	
Se on helppo sanoo heitetään nainen ulos	nainen joutuu lähtemään asunnosta		
kato kumä sain vuokratuen, tilille, joha se kävi nostelee sieltä nii vuokrat jäi vähä rästiin maksamatta	miesystävä nosti rahat		
Mun tytär tappo itensä	vuokra maksamatta		
Mun tytär tappo itensä	läheisen menetys	elämän kriisi	
Kato sillo ku se XXX vietii sit mä sit pomppas tää elämä	lapsen huostaanotto	lastensuojelun toimet	